

РЕШЕНИЕ

№ 5246

гр. София, 20.08.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 14 състав, в публично заседание на 21.06.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Пламен Горелски

при участието на секретаря Илияна Янева и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **2247** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство е проведено по реда на Част седма (чл.чл. 284-286, вр. чл. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, вр. Глава единадесета от Административнопроцесуалния кодекс. Делото е образувано по искова молба, вх. № 6722/26.02.2020 г. от И. Х. У., с посочено пребиваване в Затвора – С. и статус- лишена от свобода, с която, от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, при Министерство на правосъдието претендира обезщетяване на неимуществени вреди, в размер на 20 000 лева, за затова, че „е пребивавала по делегация в следствения арест на „Г.М. Д.“ за период 21.02.2018 г. до 23.02.2020 г. - общо около три месеца“. Твърди, че условията в ареста били „тежки и непоносими“, предвид недостатъчна жилищна площ, оскъдна дневна светлина, недостатъчен въздух, влажно и студено помещение. В отговор на указания, дадени от Съда с разпореждане от 08.05.2020 г., с молба от 03.06.2020 г. ищецът У. е променила периода на претенцията си, като е заявила, че „постоянно е настанявана в ареста“, в периода от 2011 г., до днешна дата“, пояснявайки, че: „през 2011 от септември до 2012 юни“ е била в ареста „поне осем пъти“; през периода м. август 2012 г. до април 2013“ е била в ареста „поне 7-8 пъти“; „през 2015 януари до декември 2015 – 5-6 пъти; „през април до септември 2018 – 5-6 пъти“; през 2019 април до март 2020 – 6-7 пъти“. В съдебното производство ищецът се явява, като: поддържа исковата си молба, вкл. с уточнението на периода, за който претендира неимуществени вреди; ангажира показания на свидетелите А. А. П., В. В. П., които пребивават в Затвора - С.. Упълномощеният от ответника юрисконсулт, с писмен отговор и в съдебно заседание:

оспорва исковата молба; представя писмени доказателства – справки за датите и периодите (от 27.07.2011 г., до 27.02.2020 г.), когато ищецът У. е пребивавала „по делегация“ от Затвора – С., в ареста на [улица]-С.; ангажира показания на свидетелите Р. А. Ж., Я. Ж. И. – надзиратели в ареста на [улица]- С.; желае юрисконсултско възнаграждение.

Прокурорът от Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност и недоказаност на исковата претенция.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С. – ГРАД, като съобрази характера на производството от процесуална страна приема, че исковата молба е процесуално допустима за разглеждане, по реда на чл.чл. 284 - 286 и чл. 3 ЗИНЗС, вр. чл. 203 и сл. АПК, вр. чл. 1 ЗОДОВ, поради твърденията на ищеца, като осъдена да е била поставяна временно, през периода от 27.07.2011 г., до 27.02.2020 г. в неблагоприятни условия, по смисъла на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, в ареста на [улица], [населено място].

С Определение от 12.08.2020 г. Съдът изготви и надлежно съобщи на страните доклад по делото, на основание чл. 146, вр. чл. 140, ал. 3 ГПК, срещу който, вкл. относно разпределението на доказателствената тежест, страните не възразиха.

Анализирайки писмените доказателствата, представени от ответника, както и показанията на разпитаните свидетели, Съдът приема за установено и доказано, понеже не се оспорва от ответника и се установява от цитираните по – горе справки, че през очертания исков период ищецът И. У. е била конвоирана от Затвора – С., където изтърпява от 2011 г. наказание „лишаване от свобода“, в ареста на [улица], [населено място], както следва: от 27.07.2011 г., до 05.08.2011 г. (9 дни); от 28.09.2011 г., до 05.10.2011 г. (7 дни); от 26.01.2012 г., до 18.02.2012 г. (23 дни); от 19.03.2012 г., до 08.04.2012 г. (20 дни); от 19.04.2012 г., до 21.04.2012 г. (2 дни); от 18.05.2012 г., до 22.05.2012 г. (4 дни); от 14.09.2012 г. до 26.09.2012 г. (11 дни); от 20.11.2012 г., до 05.12.2012 г. (14 дни); от 06.02.2013 г., до 10.02.2013 г. (3 дни); от 18.03.2013 г., до 25.03.2013 г. (6 дни); от 28.03.2013 г., до 03.04.2013 г. (6 дни); от 27.09.2013 г., до 30.09.2013 г. (3 дни); от 09.10.2013 г., до 24.10.2013 г. (14 дни); от 13.11.2013 г., до 19.11.2013 г. (6 дни); 14.01.2015 г. до 20.01.2015 г. (5 дни); от 27.02.2015 г., до 05.03.2015 г. (6 дни); от 14.04.2015 г., до 21.04.2015 г. (6 дни); от 05.2015 г., до 21.05.2015 г. (15 дни); от 22.06.2015 г., до 25.06.2015 г. (3 дни); от 30.06.2015 г., до 02.07.2015 г. (2 дни); от 30.09.2015 г., до 02.10.2015 г. (2 дни); 02.11.2015 г., до 06.11.2015 г.(4 дни); 25.11.2015 г., до 30.11.2015 г. (6 дни); от 26.03.2018 г., до 29.03.2018 г. (3 дни); от 21.05.2018 г., до 31.05.2018 г. (9 дни); от 08.06.2018 г., до 05.07.2018 г. (27 дни); от 01.10.2018 г., до 05.10.2018 г. (4 дни); от 16.04.2019 г., до 17.04.2019 г. (1 ден); от 22.04.2019 г., до 30.04.2019 г. (7 дни); от 10.05.2019 г., до 23.05.2019 г. (12 дни); от 01.07.2019 г., до 05.07.2019 г. (4 дни); от 26.09.2019 г., до 07.10.2019 г. (11 дни); от 08.11.2019 г., до 15.11.2019 г. (6 дни); от 22.01.2020 г., до 27.01.2020 г. (6 дни); от 17.02.2020 г., до 27.02.2020 г. (9 дни). Общият срок на пребиваването ѝ в ареста, в [населено място] е 276 дни, или 9 месеца и 06 дни. Установява се още от справка за периода от 26.03.2018 г., до 27.02.2020 г., че ищецът е била настанявана предимно в спално помещение № 11 (девет пъти). За периодите, посочени в другата справка, няма данни в тази връзка. С доклада по делото Съдът указа на ответника, в условията на насрещно доказване и като се съобрази с разпоредбата на чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС, да установи и докаже, с оглед твърденията на ищеца, че е предприел конкретни действия, осигуряващи благоприятни условия за пребиваването на ищеца в ареста на [улица], [населено място], вкл. хигиенни такива

– осветление, проветряване, по смисъла на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС. За установяване на тези обстоятелства ответникът ангажира показанията на двамата свидетели – надзиратели в ареста на [улица], Според св. Ж.: познава ищеца У., в качеството ѝ на задържано лице, предвид многократното ѝ пребиваване в арестните помещения на @@8@ [населено място]; престоят на открито се осигурява, като за всеки календарен месец се изготвя предварителен график; арестът се състои от четири етажа, в които има задържани и лишени от свобода; предвидено е предварително, през светлата част на деня кой етаж ще излезе и по кое време; в един и същи ден последователно излизат на открито задържаните от всички етажи; условията в арестните помещения са следните –всяка една килия е с площ от 16 кв.м., снабдена е с питейна вода и санитарен възел, като за лицата от женски пол има и топла вода; има и килии, които са изцяло с параван на тоалетната, а другите са отделени със стени, с височина от 1,20 м.; тоалетните не са изцяло открити; до 17 часа е осигурена на място медицинска помощ, а след този час, при необходимост се търси спешна помощ отвън. Свидетелят И. твърди също, че: познава ищеца; самите задържани поддържат хигиена, за което им се осигуряват кофи, прах за пране; такива хигиенни материали се осигуряват след поискване от задържаните – може всеки ден; налично е медицинско обслужване в ареста - до 16:00 часа има осигурен лекар (без събота и неделя), с след тези часове, при необходимост се уведомява Бърза помощ. Свидетелите на ищеца - А. А. П., В. В. П., които пребивават понастоящем в Затвора – С., твърдят с показанията си следното: А. П. - познава И. У. от 18^{-ти} април, 2019 г., когато били заедно в ареста на [улица], където впоследствие се срещали „много пъти“, но не уточнява дати и периоди; условията в ареста били ужасни – имало малки прозорци, които не се отварят, липсвала светлина и въздух; има решетка, „която никога не се отваря“; „там е страшно“; тоалетната е открита, в самата килия; не е видяла, по време на престойте си да дезинфекцират килията; след 17:00 часа няма медицинско лице в ареста, но преди това има. Св. В. П.: „килията е около не повече от 14 кв.м., за четирима човека; светлината е много оскъдна, жълтеникава - няма дневна светлина, прозорците са матирани, самите стъкла са затъмнени и не влиза почти никаква светлина; вижда се, че е ден или нощ, но няма светлина; въздух почти няма; единият прозорец се отваря около пет см.; тоалетната е напълно открита; за да отидеш до тоалетна, не само жените, които са в килията, но и надзиратели, минаващи отвън, могат да виждат тоалетната; след 17:00 часа няма медицинско обслужване, но преди 17:00 часа има някакъв лекар; одеала и чаршафи там не се сменят; виждала съм един-два пъти да пръскат срещу хлебарки и дървеници, но без резултат; в килията има много хлебарки“.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С. – ГРАД, 14^{-ти} състав излага следните правни изводи, по същество.

Разпоредбата на чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС постановява, че исковете срещу Държавата за вреди, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията, в резултат на нарушения на [чл. 3](#) от същия закон се разглеждат по реда на Глава единадесета АПК (чл.чл. 203 – 207), като за неуредените въпроси за имуществената отговорност се прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Член 1 и чл. 4 от ЗОДОВ вменяват на Държавата отговорност за вредите, причинени на граждани от незаконосъобразни актове, действия и бездействия на техни органи и длъжностни лица, при или по повод изпълнение на административна дейност и задължението за

обезщетяване на всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице. Следователно, за да възникне правото на иск за обезщетение по този ред, съответно, за да бъде доказана основателността на такъв иск е задължително да бъде установено по несъмнен начин наличието на следните предпоставки, които да са взаимно свързани, а именно: причинени вреди; незаконосъобразни действия/бездействие (в случая се твърди бездействие) на орган или длъжностно лице на Държавата, при или по повод изпълнението на административна дейност; пряка и непосредствена причинна връзка между незаконосъобразните действия/бездействие, и настъпилата вреда. Нормата на чл. 284, ал. 5 ЗИНСЗ възлага на ответника тежестта да докаже, че ищецът не е бил поставен в неблагоприятни, по смисъла на чл. 3, ал. 2, вр. ал. 1 ЗИНСЗ условия. За случая ищецът твърди да са му били причинени през исковия период (от 27.07.2011 г., до 27.02.2020 г.) неимуществени вреди, дефинирани като „психически увреждания, стрес, безсъние, паник – атаки, непрестанно главоболие, обездвижване“, причинени от „тежки и непоносими условия“, предвид недостатъчна жилищна площ, оскъдна дневна светлина, недостатъчен въздух, влажно и студено помещение, липса на медицинско обслужване.

Разпоредбата на чл. 3, ал. 2 ЗИНСЗ приравнява на „нечовешко и унижително отношение“, по смисъла на ал. 1 и: „поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност“. С оглед на това и предвид заявената с исковата молба претенция Съдът дължи да установи, съобразно заявените оплаквания, понеже е обвързан от волята на ищеца: А/ предвид чл. 3, ал. 2 ЗИНСЗ, била ли е ищецът И. У., като лишена от свобода, но временно пребиваваща в арестни помещения на [улица]– С. през посочените периоди от време, обект на „други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност“, съответно: претърпяла ли е неимуществени вреди, които да са пряка и непосредствена последица от тези условия (бездействие); Б/ съумял ли е ответникът (арг. чл. 284, ал. 5 ЗИНСЗ) да опровергае твърдението за претърпени неимуществени вреди, като установи и докаже, че не е бездействал, осигурявайки на ищеца през исковия период: достатъчно жилищна площ (4 кв.м.), светлина, проветряване, възможност за разхождане на открито, дезинфекциране и почистване на помещението. В същото време оборимостта на презумпцията по чл. 284, ал. 5 ЗИНСЗ не освобождава ищеца от отговорността да проведе от своя страна пълно и главно доказване (арг. чл. 154, ал. 1 ГПК) на твърдението за понесени неимуществени вреди. В тази връзка ищецът (както вече се каза) ангажира като доказателства единствено и само показанията на свидетелите А. П., В. П.. Представените от администрацията на Затвора – С. медицински документи за констатирани здравословни проблеми на И. У. (л.л. 80-94 от делото) сочат, че: при последно извършеното през м. 01.2020 г. профилактично изследване „няма данни за отклонения от референтните стойности“; същата е клинично здрава, в добро общо

състояние; приема медикаменти за епизодично главоболие, като има склонност към злоупотреба с производни на ибупрофена – ацефеин и паракофдал; през 2018 г., по повод болки в дясната тазобедрена става са констатирани данни за лекостепенна деформация на главата на бедрената кост, с ръбови остеофити. Тези писмени данни и показанията на свидетелите на ищеца не установяват и не доказват твърденията ѝ да е страдала през исковия период от „психически увреждания, стрес, безсъние, паник – атаки“, както твърди с исквата молба. Недоказани останаха и твърденията за липса на достатъчна площ в помещението.

От друга страна, ответникът, посредством ангажираните гласни и писмени доказателства не опроверга успешно твърденията на ищеца за „оскъдна дневна светлина, недостатъчен въздух, влага“ и липса на топлина в спалното помещение (помещения), в което е пребивавала И. У.. В тази връзка ответникът не представи доказателства, като например за: извършени замервания на светлината и въздуха в помещението, за да бъде установено, че количеството дневна светлина, степента на изкуствено осветление, отоплението и проветряването съответстват на изискванията на съответните стандарти за обществени сгради. Член 43, ал. 4 ЗИНЗС, за определяне на: количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление, отопление и проветряване, достъпът до санитарни възли и течаща вода, както и минимумът обзавеждане на спалните помещения препраща към правилника за прилагане на закона. Според нормите по чл. 20, ал. 2 ППЗИНЗС: в спалните помещения се осигурява пряк достъп на дневна светлина и възможност за естествено проветряване; количеството дневна светлина, степента на изкуственото осветление, отопление и проветряване се определят, в зависимост от изискванията на съответните стандарти за обществени сгради.

Показанията на свидетелите на ответника не кореспондират изцяло с твърденията на ищеца и с показанията на свидетелите А. П., В. П., досежно вида (състоянието) на санитарното отделение в килията. Св. Ж. сочи, че: има тоалетни (без да уточнява в кои килии), които са „изцяло с параван, а другите са отделени със стени, с височина от 1,20 м.; тоалетните не са изцяло открити“. Св. А. П. твърди от своя страна, че „тоалетната е открита“, но не отрича да е ограничена с параван или със стена. Не се спори, че администрацията на ответника е осигурила на лишените от свобода постоянен достъп до санитарен възел с топла и студена вода. Спорът е относно това, състоянието на тоалетната (санитарния „възел“) осигурява ли възможност за уединение при използването. На този въпрос настоящият съдебен състав отговаря отрицателно.

Според § 249 и § 241 от решението на Европейския съд по правата на човека, по делото „Н. и др., срещу България“, достъпът до правилно оборудвани и хигиенични санитарни помещения е от изключително значение за запазване на чувството на затворниците за лично достойнство; „що се отнася по-специално до достъпа до тоалетни, тоалетни чинии, поставени в ъгъла на килията и лишени от каквото и да било отделяне от жилищната площ или отделена от една преграда с височина от един метър или метър и половина е не само неприятно от хигиенна гледна точка, но и лишава задържаните от възможността за използване на тоалетната в каквото и да било уединение, защото той или тя остава постоянно видима за другите лишени от свобода, седящи на леглата, а също и за надзирателите на затвора, гледащи през шпионката.“ Настоящият

съдебен състав приема, че относно състоянието на санитарното помещение, по отношение на ищеца У. е осъществено нечовешко, унижително отношение, което надминава допустимото. В решенията си ЕСПЧ многократно е подчертавал, че: „приложението на чл. 3 от Конвенцията изисква, засягането да води до унижение, което надминава това, което обикновено съпътства наказанието лишаване от свобода; Държавата следва да гарантира, че лицето е задържано при условия, които са съвместими с човешкото му достойнство, че начинът и методът на изпълнение на тази мярка не го подлагат на мъки или изпитания, надхвърлящи неизбежното страдание, свързано със задържането, и че предвид практическите изисквания на лишаването от свобода, неговото добро здравословно състояние е съответно обезпечено“.

Исковата молба е частично основателна, досежно претенциите за претърпени неимуществени вреди (стрес), причинени от „оскъдна дневна светлина, недостатъчен въздух, влага“ и липса на топлина и на санитарно помещение, съответстващо на изискванията за съхраняване достойнството на задържаните, в спалното помещение на ареста, на [улица]- С., в което е пребивавала И. У.. Недоказана е исковата претенция за претърпени неимуществени вреди, в резултат от неосигуряване на медицинско обслужване и достатъчна хигиена. В тази връзка Съдът кредитира показанията на свидетелите на ответника, за осигуряване на възможност и на достатъчно хигиенни материали.

За оценяване въздействието на споменатите по – горе неблагоприятни условия (см. чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС) Съдът съобразява кумулативните последици на тези условия и срока на задържането, предвид разпоредбата на чл. 284, ал. 2 ЗИНЗС. Каза се, че сумарно, през отделни периоди ищецът У. е пребивавала в ареста на [улица]общо 276 дни. Много от престойте са продължили повече от една седмица, до 23 дни. Предвид признатата за основателна и доказана част от исковата молба, и основание чл. 52 ЗЗД Съдът приема, че справедливият размер на обезщетението, съответстващ на претърпяното от ищеца страдание е 1 000 лева. Този размер съответства на степента и интензитета, на създадения на И. У. дискомфорт, в резултат от „оскъдна дневна светлина, недостатъчен въздух, влага“ и липса на топлина и на санитарно помещение, съответстващо на изискванията за съхраняване достойнството“. Размерът е съобразен и с постановените през 2020 г. решения на ЕСПЧ срещу България по дела, касаещи оплаквания по чл. 3 и чл. 13 от КЗПЧОС („И. и Д.“, „И. и др.“) поради лошите условия в местата за задържане. ЕСПЧ е приел, че националните съдилища присъждат прекалено ниски размери на обезщетения.

Частичното уважаване на исковите претенции обуславя (чл. 286, ал. 3 ЗИНЗС) осъждане на ответника да възстанови на ищеца внесената за образуване на делото държавна такса от 10 лева. В съдебното производство ищецът не е ползвал адвокатска защита. На ответника не се дължи юрисконсултско възнаграждение, съразмерно на отхвърлената част от иска, предвид чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС.

Водим от горните мотиви и на основание чл. 172, ал. 1, ал. 2, вр. чл. чл. 285, 286

ЗИНЗС, Административен съд София - град, 14^{-ти} състав

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, при МП да заплати на И. Х. У. – ЕГН: [ЕГН] сумата от 1 000 лв. (хиляда лева), представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди през отделни периоди (общо 276 дни), за времето от 27.07.2011 г., до 27.02.2020 г., резултат от унижително и недостойно отношение, поради нарушения на чл. 3, ал. 2, вр. ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, по време на пребиваването ѝ в Следствения арест на [улица]– С..

ОТХВЪРЛЯ, като неоснователна и недоказана исковата молба над тази сума, до претендирания размер на обезщетението 20 000 лева.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, при МП да възстанови на И. Х. У. – ЕГН: [ЕГН] разноските за водене на делото, в размер на 10 лв. (десет лева).

Решението подлежи на касационно обжалване пред тричленен състав на Административен съд София – град, по реда на Глава дванадесета АПК, в 14 - дневен срок от съобщаването.

СЪДИЯ: